
EEN DUIK IN DE ARCHIEVEN

Hoe Cathrijn een king kreeg

Cathrijn Henricksdochter, de weduwe van Evert Henrickszoon, was in 1557 ongeveer 50 jaar oud en zij woonde in de A.B.C.-straat te Utrecht. Op zondagmorgen 28 februari van dat jaar om 7 uur kreeg zij onverwacht bezoek van een jonge vrouw, die haar vertelde Marie te heten en uit Gouda afkomstig te zijn. Zij had een kind bij zich van een half jaar, dat Jan gedoopt was en dat zij liever kwijt dan rijk was! Zij deed de weduwe het volgende voorstel: als Cathrijn de baby te vondeling legde, zou Marie haar een gulden geven. Cathrijn stemde toe, want een dergelijk bedrag werd haar niet elke dag aangeboden! Afgesproken werd dat de weduwe haar geld zou krijgen in de verste herberg buiten de Catharijnepoort. De beide vrouwen gingen dadelijk op pad; zwijgend liepen zij met de baby door de stad, die zo vroeg op de zondagmorgen nog verlaten was. Cathrijn legde de kleine Jan te vondeling op de stoep van het schoolmeestershuis van de Pieterskerk. Marie legde bij het kind nog wat „reetscap“ neer; zodra zij dat gedaan had, zette zij het op een lopen en voordat Cathrijn er erg in had, was zij spoorloos verdwenen. Verontrust begon de weduwe in de stille straten te zoeken en toen ze haar speurtocht moest opgeven, liep ze naar de herberg buiten de Catharijnepoort, waar zij haar beloning zou ontvangen. Natuurlijk was Marie ook daar niet te bekennen

en Cathrijn omschreef haar als volgt aan de waard: zij was iets langer dan zijzelf, zij had een Hollandse huik op haar hoofd en zij droeg een zwarte tabberd en een rode rok. De waard wist zeker, dat deze vrouw niet in zijn herberg gesignaleerd was en Cathrijn wandelde ontuchtterd terug naar het centrum van de stad. Merkwaardigerwijs keerde zij terug naar de plaats waar zij de baby had achtergelaten en zij zag dat de „choraeltgens“ van de Pieterskerk al om de vondeling heen stonden. Op de een of andere manier zal Cathrijn zich verdacht gedragen hebben, want zij werd ontdekt en gevangen gezet in het huis Hasenberch. Op 5, 6 en 9 maart werd zij uitvoerig aan de tand gevoeld en op 10 maart werd het vonnis uitgesproken. De ongelukkige Cathrijn moest in het openbaar op het schavot worden geplaatst met een pop in haar armen, opdat een ieder kon zien wat zij misdaan had. Bovendien was zij verplicht het vondelingetje te onderhouden, wat een zware last voor de arme weduwe betekende. En dat, terwijl zij had gehoopt een gulden rijker te kunnen worden!

De Bilt

J. N. van der Meulen

Bron: Criminele informaties, Stadsarchief I, nr. 657 (G.A.U.).

Vredenburgse Varia 6

Het weer in de 16e eeuw kon al net zo slecht zijn als tegenwoordig, getuige een aantal rekeningposten van Vredenburg.

In oktober 1535 is er sprake van onwerkbaar weer als de *metzers, opperluijden, zantvoeders ende andere arbeijders* bezig zijn *die twee punctoirns* (d.w.z. de twee buitenste torens) *rontsomme te payveijen* (= plaveien) *om 't regenwater te losen*. Zij doen dat werk van 18 tot 28 oktober *den sonnendach* (24-10-1535) *met twee dagen dattet regenden dair nijet inne begrepen* (RAU, Recht Arch. 379-3 fo 35v).

In 1543/1544 is het weer mis: *Lenart Schoemaker, knecht* (= soldaat) *leggende in des keijser dienst uptie voors. starcte* (= Vreeburg) *... in 't reijnigen, vuytoezen* (= leeghozen), *zuyeren en de schoenmaecken vijff kelderen binnen die voors. starckte, die overmits groote storting van regenwater vol water waeren* ... *15 schell.* (RAU, R.A. 379-9, fo 70v).

In 1545/1546 is dezelfde Lenart weer de man die de gevolgen van barre weersomstandigheden moet weg-

werken door *de snee, die zeer groet was, van de thoornen te werpen* (RAU, R.A. 379-10, fo 92r).

Als Albert van Loo, auditeur van de Rekenkamer in Den Haag, in februari 1546 op dienstreis naar Utrecht moet, ontvangt hij boven zijn dagvergoeding van 28 schell. nog een extra toelage van 7£ 9 schell. voor de hele tocht *overmits den groten voorst* (= vorst) *ende andere onweere* (= slecht weer) (RAU, R.A. 379-10, fo 71r).

Tien jaar later levert Jacob Janss. *twee oesvaten* (= hoosvaten) *om die sneu daermede van den wal te werpen ende die paijen* (= paden) *daermede te maken* (RAU, R.A. 379-16, fo 114v).

Daar de windrichting een belangrijke factor bij weer en weersverandering is, zal men op Vredenburg vaak gekeken hebben naar vier van de *vijff coeperen* (= koperen) *weerhaenkens staende boven uptie vier waeckhuijskens gemaict up ten vier puncthoornen der voors. starckte* die op 6 december 1546 geleverd worden door *Jan Jaspaezsz., coeperslager ende borganer t'Uijtrecht.* (RAU, R.A., 379-10, fo 80r). Jan Willemz. schilder, verft ze voor 18 schell. per stuk (ibid. fo 92r).

T. J. Hoekstra